

Hind 10 marka.

Rõigi maade töölised ühinegem!

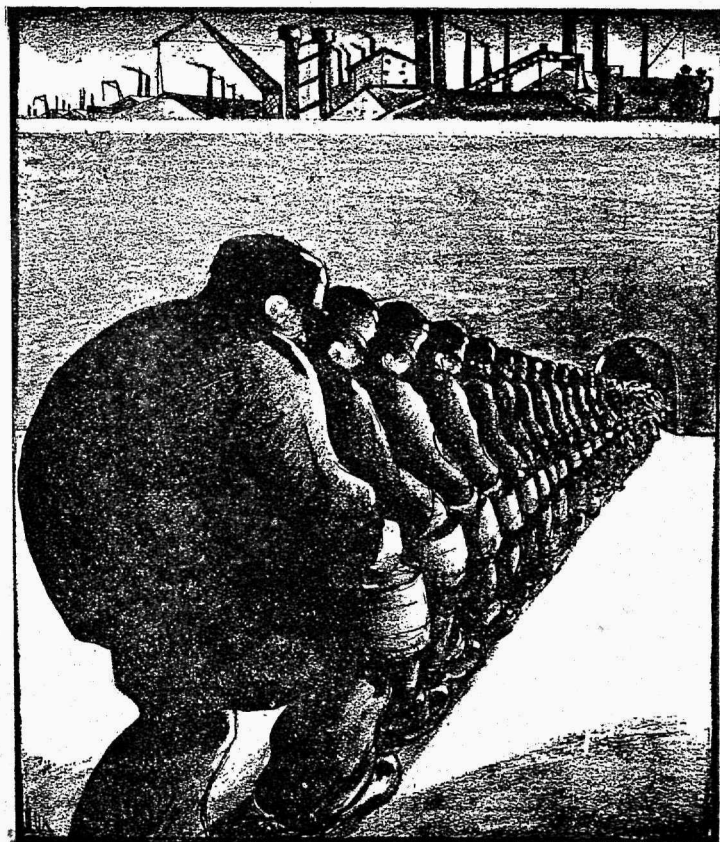
RÜNNAK

Noorsotsialistlik ajakiri

Nummer 7 (9)

1927

II aastakäik

„Töörjad, needus keda rõhub.“

Sotsialismist, kommunismist ja bolševismist

1.

Mis on sotsialism? — Paljudest sotsialistidest annavad vähesed sellele mõistele selge ja hää määratluse.

See on ka arusaadav. Kuigi me „sotsialismist“ võib olla kaunis täielikult aru saame, kuigi sotsialismi aade meil selge on, siiski on raske seda mõistet väljendada.

Muidugi mõistete teaduslik ja täpne väljendamine ei omanda mingit tähendust praktilises võitluses. Võitluses on tähtis sisulik arusaamine asjast, teadmine, et see tee viib meid eesmärgile. Seepärast käesolevaga püüdes mõisteid, mida tarvitatakse iga päev, lihtsalt ja arusaadavalt selgitada, hoidume meeeldi nende teaduslikust küljest.

R. Abraham*) leiab sotsialismi defineerimise (määritlemise) raskusel kaks pääpõhjust. Ta ütleb:

1) „Võib sotsialismist arusaada kui teadusest, või ühest praktilisest liikumisest, kui ühest püüdest või sihist, ühest ettekujutatud seisukorrast. Võib aru saada sotsialismist ka kui poliitilisest süsteemist ja pääle selle näha sotsialismis kultuurideaali, — ilmavaadet. Kõik need seletused on kahtlemata õiged: sotsialism on liikumine, siht, teadus, ilmavaade jne., aga viga neis definitsioones seisab küll selles, et igauks vaid osa mõistest välja ütlevad.“

Teine põhjus R. Abrahami arvates on:

„Me nägime, et sotsialismist võib väga mitmeti arusaada, — nii sihina, püüdena jne. Aga me pole kõnelend veel missugust viisi või laadi see siht või püüe on. Seni oleme saavutand seega siis vaid mõiste kesta, mis sisuga täitmist vajab. Ja siin ilmub uus suur takistus: sotsialistlik mõte pole kõigepäält praegu või lähemas minevikus elavaks saand, vaid ta võib tuhande aastalisele ajaloolle tagasi vaadata. Praegune sotsialism — „proletaariline sotsialism“ — on vaevalt 1½ sada aastat vana. Aga ju ammu, enne kui oli töölisklassi uuemas mõttes, on mehed ülesseastund, kes kurnatud ja alla rõhutatud ühiskonna uue ja parema ideaali vastu säedsid ja kelle ideed ka osaliselt uema tööliikumise isadele vaimlise aluse moodustand.“

Sotsialism kui ideeilm, kui teadus, pole Marxi ja

*) Die Theorie des modernen Sozialismus.

Engelsi poolt „mitte millegist“ loodud, vaid ta on pika arenemise läbi teind enne praegusse olukorda jõudmist. Küsimus on: kas peame oma definitsiooniga toetuma praegusele sotsialismi mõistele ja kujule, või tuleb arvestada ka ta eelarenguga? On selge, et mõiste sisukehvim saab, mida laiemale ta ulatavust tõmbame. Siiski tahaks laiemat mõistet otsida, mis kujusid nagu: Plato, K. Marx, R. Owen ja Lenin — sisaldaks. Lähemal vaatlusel näemegi, et nende meeste teod ja mõtted, nii isesugused kui ka poleks, ometi ühe ühtlase põhiarusaamise teisendid on, et neile kõigile üks põhipüüete ühine on. See on püüete senisele ühiskonna printsipibile uus inimlikkusele vastav — sotsialistlik ühiskond luua.“

Nii R. Abraham. Kuid, et sotsialismi mõistet defineerida, siis ei tarvitseks küll niivõrd kaugele aeglukku uurimisretki teha, vaid enam arvestada modern sotsialismi mõistega, arusaamisega temast ja ta ideaalist.

• Milline oleks siis sotsialismi definitsioon? Kokkuvõetult vast nii:

Sotsialismi all tuleb mõista püüete (tahet), praeguse ühiskonna korra asemele luua uus sotsialistlik ühiskond, vastav inimlikule kooselule.

Lõppude lõpuks jätab ka Abraham selgitamata, milline vorm „sotsialismi püüdel“ on. On ta teadus või praktiline liikumine. Kui palju neist mõlemist?

Sotsialismi läbiviimisel on päänõue uus alus inimeste kooselule kätte saada, uus elukujutus luua. See leiaks aset sotsialistlikus ühiskonnas — nim. seda kooskonnaks — praeguse ühiskonna asemel. Senises ühiskonnas maksab: „Igaüks omale, jumal kõigile“. See on taskuhuvi ja omakasu põhimõte. Iga teine inimene on siin su vaenlane, kelle eest tuleb kasusid kaitsta, teda petta ja üelüüta. Üksikute võiduiha annab „ühiskonnale“ iseloomustuse.

On võitlus, vaenulikkus seda „ühiskonnale“, siis kooskõla ja seltsimehelikkus seda kooskonnale. Kodanline teadus nimetab ka isamaad „kooskonna“ vormiks. See on muidugi vale, sest „armsal isamaal“ valitsevad üksikud klassid ja rühmad. Siin käib võitlus nende vahel. On õige, et ühiskond ripub majandusest, majandusviisist. Sellepärast on sotsialistliku ühiskonna sihiks majanduselu ümberkorraldamine. Peab kaduma valmistamise ja valmistamise vahendite eraomandus. Peab alguse saama sotsialistlik valmistamine, kus kaoks praegu esikohal olev profiit (vahekasu). Kuna majanduslikust

ümberraldamisest ju varem „Rümmakus“ juttu olnud, siis pöördun sotsialismi mõiste selgitamisel käesolevaga.

2.

Sõna „kommunist“ on meil erilise, vale tähenduse saanud. Mõeldakse selle sõna all enamasti praegusel ajal — Vene sovjeti seltsimehi — enamlasti. Ja seda kõnelusel kas ajakirjanduses või kirjanduseski (on Kristjan Raudma kommunist või bolševik?*)). Ka tegelikus elus on see nii. Neid sõnu võib tarvitada nii ehk teisiti, kuid põhimõttelik mõiste tähendus on ometi vale. Ja kui seda teha täieliku teadvuseta, siis on see kardetav.

Mis on kommunism? ja teiseks: mis on bolševism.

Marx ja Engels andsid teadusliku sotsialismi põhialuse raamatuga: „Kommunistlik manifest“. Nad nimetasid seega oma õpetust kommunistiks.

Ja Marx leidiski sotsialismi lõppsihi kommunismis, kuigi ta neid kahte veel eraldas. Tema arvates on kaks astet sotsialistlikus liikumises.

Esimene oleks n. n. sotsialismi kättevõitmine ja teine kommunism.

Esimene astme sotsialistliku uuendusejuhtmõte on: „igauks oma võimete kohaselt, igale ta kordasaatmise — töö järgi“.

Sarnane põhimotiiv on maksnud ka varem sotsialismi aegjärgul — utopistide juures.

Teine aste oleks ju „kommunistlik“. Juhtmotiiv: „igauks jõukohaselt, igale ta tarviduste järgi“.

Tõeliselt pole aga praegu „kommunismi“ ja „sotsialismi“ mõisteid vaja üksteisega vahetada, sest üks järgneb teisele. Sotsialistliku liikumise lõppsihiks on ikkagi kommunistlik kord (**mitte bolševism** — enamlus). Max Adler — Viini ülikooli professor — ütleb oma ühes viimases raamatus „Neue Menschen“ järgmist:

„Võitlus n. n. kommunistide vastu, kes tõeliselt ainult vene bolševikkide taktika pooldajad ehk õieti vaid bolševikid ise, on ühe väga kurva resultaadini viinud. Äge vastolu sotsialdemokraatide ja „kommunistide“ vahel, me seltsimeeste kahtlustav ja teotav viis, millega need „kommunistid“ oma võitlust juhivad, on asja nii kaugele viind, et paljudele sotsiaaldemokraatlikele töölistele, kellel mingit sügavamat sotsialistlikku

*) Mait Metsanurk: „Jäljetu haud“ Romaan.

kooli pole, mis ei ole paraku haruldane, nimi „kommunist“ peaaegu sõimusõnaks muutund on.

Selle vastu peame me aga igaviisi sellepääle tähelepanelikuks tegema, et n. n. kommunistid ebaõigelt kommunismi idee, mis „kommunistliku manifesti“ ajast igale proletaarlasele kallis on, omale ainult päälkirjaks võtnud on.

Selle läbi on neil õnnestund palju segadust töölikonda tuua ja asja nii säada, nagu oleksid ainult nemad õiged Marxi ja Engelsi õpilased, kes ju mõlemad kommunistid olid ja kommunismi õpetuse põhialuse panid. Meie sotsiaaldemokraadid peame selle pääle vastama, et meie ju kommunistid olime enne kui oli mingit „kommunistide“ parteid ja et me praegu kommunismi ideed endilt röövida ei lase. Mis meid n. n. kommunistidest lahutab pole see, et need kommunistid on ja meie mitte, **vaid et meie kommunismi sihti teisiti kätte saada tahame kui nemad.** Eraldame me teravalt bolševismi kommunismist, siis on igale seltsimehele selge, et iga sotsialistkommunist olema peab, aga iga kommunist mitte bolševik.“

Lõppude lõpuks on üks ja sama, kas me räägime kommunismist või sotsialismist, kuid üldisema mõiste mõttes tuleks laiemana võtta sotsialismi. Nii sisaldaks sotsialism endas ka kommunismi ideaali.

Teisal kõneleb prof. Max Adler: „Bolševismi ja kommunismi mõistete segiajamisest peaks hoiduma ka parteiajakirjandus, mitte teha maha kommunismi sääl kus ta ainult mõtleb enamlust (bolševismi)... Sama tarvilik on vahetegevmine bolševismi vahel Venemaal ja väljaspool Venemaad, et töölisel ei sattuks eksiteele, nagu tähendaks võitlus meil bolševistide vastu, ka võitlust ja vaenlust Nõukogude Venemaa vastu. Asi on hoopis vastupidi. Nii palju kui meie ka Venemaa bolševismi kriitiliselt ei suhtu, on ometigi selle kõrvaldamine ainult venelaste eneste ülesanne. Ja pääle selle pole ühtki revolutsioonilist proletaarlast, kes ei peaks Nõukogude Venemaad võimsaks sotsialismi eelpostiks ja kes ei teaks, et Nõukogude Venemaa hävinemine vastase jõust tähendaks ka nõrgenemist kõigi maade proletaarlastele... Kui meie Venemaa poliitilisest ja majanduslikust saatusest paljugi peame õppima, kuidas tööliklass mitte ei peata talitama, siis võime säält ka palju õppida, mis on järeleaimamise väärt.“

3.

Prof. Max Adler kõneleb seda Austria kõrge kultuuriga tööliklassi seisukohalt. Meie oludes tuleb tõmmata tunda-

valt teravamad piirjooned. Meil võib ka bolševikkidest rääkida ainult jutumärkides; mida meil serveeritakse „kommunismi“ nime all see pole ju midagi muud, kui kõnts, selle sõna halvemas mõttes.

Töölisliikumine on võitluse tee, mida ei jäta külastamata igasugu õnnekütid ja juhusteotsijad, kes alati valmis „soomuse võtmises“, ka endi seltsimeeste seljast. **Meie n. n. „kommunismi“ ajalugu on provokatsiooni** (äraandmine, sissevedamine) ajalugu. Selle ümber on koondunud ja koonduvad igatsorti elemendid, keda aus töölisliikumine enda seljast jalestustundega maha raputab. Arusaamise ja iseteadvuse tõus tööliskonnas on neile, kui puhas vesi mustusele, mis selle kiiresti ja laitmatult minema uhub.

4.

Jääb veel selgitada küsimus mille poolest erineb bolševism (enamlus) sotsialismist-kommunismist. Nagu ju öeldud on vahe pääasjalikult teostamisviisis, sotsialismi idee taotlemises. Pää vastolu põhjened siinjuures kahe põhjani lahkumineva metodi vahel: demokraatiline ja diktaatoriline. Demokraatia ja diktatuur seisavad leppimatult vastamisi.

Sotsialism ei ole mõeldav demokraatiata, bolševism aga just on. Sotsialismi suurim sõjariistklassivõitlus, mille ju Marx ja Engels ära tundsid ja vajalikuks tunnistasid, vajab demokraatiat oma eeltingimuseks. Demokraatia kasvatab proletariaati rutem küpsusele ja aitab ära tunda millal see küpsus saabund.

Enamlased toetuvad sellevastu diktatuurile (vägivallale).

Diktatuuri abil sotsialismi läbiviimine on aga kahtlane, sest ta toetub vähemusele ja selle suurimaks toeks on sõjaväginagu me praegugi maailma poliitikas näeme. Diktatuur — sõjariistadediktatuur — on sagedasti kodusõdade väljakutsujaks. Sisemine sõda eisaa aga kunagi sotsialistilise ühiskonna ülesseehitamisel abiks olla vaid vastupidi, hävitab tööliklassi võitlusvõime ja paiskab ta tagasi minevikku, kaugeemale ülessäetud aadetest.

Kõigi kurnajate esimeseks ja pääjuhiseks on: hoida kurnatuid teadmatuses enda olukorrast. August Bebel.

Pilk üle traataia idasse

Enamline noorsooliikumine mujal mail, pääle Nõukogude Venemaa, on võrdlemisi nõrk ja ilmetu. Mitte ükski mail, kus bolševistlikku liikumist igasugu abinõudega taga kiusatakse, vaid ka säääl, kus tal vabad võimalused arenemiseks. Tekkinud suurele ilmasõjale järgnenud aastail pole enamline noorsooliikumine Lääne-Euroopa riikides suutnud enda ümber koguda kuigi suuri hulki proletaarlikust noorpõlvest, seepärast pole ta ka neil mail mingiks mõõduandvaks teguriks tööliikumises. Ta keskkohaks on Nõukogude Venemaa, kus peetakse ülal riiklikkude toetussummade abil, umbes nagu meil riik peab ülal igatsorti isamaalikke noorsooseltse: ÜENU, Koolinoorsoo Keskliit j. t. Sellest seisukohast asjale vaadates peame ka seda liikumist hindama. Ta pole mingi iseseisev liikumine, vaid ainult enamlise internatsionaali käskudetaitja proletaarliku noorpõlve keskel. Iga vabam mõttepuhang selles liikumises tooks endaga toetussummade ärajätmise enamlise internatsionaali poolt, s. o. Nõukogude Liidu riigivalitsuse poolt. Arusaadav, et sellasel juhtumisel ka enamlise noorsooliikumise aatelised põhimõtted on ette kirjutatud enamliselt internatsionaalilt.

Neid lähemalt vaadelda püüamegi käesolevaga. Kommunistliku *) noorsoo internatsionaali täitva komitee laiendatud koosolek püüdes lahendada praegust üleilmlist olukorda konstateerib muuseas: „Käesoleval silmapilgul iseloomustab end üleilmne seisukord kapitalismi osalise tasakaalu poolest. Mõnes Kesk-Euroopa riigis läks kapitalismil korda teataval määral sõjale järgnevat kriisi ära võita... Majandusline seisukord paranes terves reas riikides. Kesk-Euroopas, iseäranis Saksamaal, kaugeneb otsekoheste revolutsiooniliste võitluste ajajärk.“ (Minu harvendus. R. S.)

Lühidalt: enamlise noorpõlve usk ilmarevolutsiooni on kadunud. See suurim trump, mille bolševism ikka ja ikka mänginud välja sotsialistliku liikumise vastu väheteadlikus tööliihulkades. Kommunistliku noorsoo-internatsionaali täitev komitee lisab küll sellele juure, nagu häbenedes senise sakramendi mahamatmisest, uduseid lauseid

*) „Kommunistlik“ igal pool lugeda „enamline“. Vaata „Ervuse“ kirjutus: „Sotsialismist, kommunismist ja bolshevismist“.

revolutsioonilisest liikumisest kauges-idas: Hiinamaal ja Indias ning et: „Määratu tähtsusega revolutsioonilise tegurina esineb Inglise töölisliikumise kaldumine pahemale poole ja kogu Euroopa proletariaadi võitlus ametiühisusliku liikumise ühtlustamise eest, vastukaaluks Amsterdamis internatsionaali poliitikale.“*)

Kuidas tõepoolest on lood „kogu Euroopa proletariaadi võitlusega ametiühisusliku liikumise ühtlustamise eest“, näeme Amsterdamis internatsionaali viimase kongressi otsustest, kus see ühtlusliikumine vene enamlaste võimatu talitusviisi tõttu tunnistatakse vastuvõtmatuks. Amsterdamis internatsionaal aga koondab endasse määratu enamuse Euroopa proletariaadist. Inglise töölisliikumise kaldumisest „pahemale poole“, s. t. enamlussõbralikkuse poole, kõnelevad inglise ametiühingute liidu kongressi otsused (kongress peeti septembrikuu algul), kus öeldakse: „Läbikäimine enamlastega tuleb lõpetada.“

Vene noorkommunistid peavad endid tarkadeks meesteks. Ilmarevolutsioon on nende käes kui kingsepal haamer. Kuid ega naela pihta tabamine ole igamehe töö! Ilmarevolutsioon on siiski keerulisem küsimus, kui et teda lahendada ühe kõlava „resolutsiooniga“.

Milliselt mõjutab see „uus seisukord“ enamlist noorsooliikumist.

Täitva komitee resolutsioon kõneleb: „Uus seisukord sisaldab kommunistliku noorsoo ühisuse parteist eraldamise hädaohtu ja partei poliitilise juhtimise mõju vähenemist. See hädaoht muutub praegu eriti tõsiseks seepärast, et esiteks: noorsooühisustel uue seisukorra juures väga raske on partei taktilisi manöövreid omandada, ja teiseks, et aluspind iga sugustele kõrvalekaldumistele on praegu soodsam kui varem. Et partei kindlat poliitilist juhtimist ja ühisuse ning partei tiheidat koostöötamist elusse viia, peab partei rakukene noorsooühisustes tingimata tugevamaks tehtama. Kõik ühisuse tööliised ja tähtis osa tema aktiivsetest liigetest peavad saama partei liigeteks. Ainult tugev, partei distsipliinis kasvatatud partei rakukene saab partei ja ühisuse vaheliste õigete vahetkordade tagatiseks. Ühisused peavad tunnistama, et ainult ühisuse enamline juhtimine partei poolt on tegelik proletaarlik juhtimine. Sääli, kus parteis on parempoolsed ja ultrapahempoolsed voolud

*) Kõik tsitaadid on toodud kommunistliku noorsoo internatsionaali broshüüri järel: „Kommunistlike noorsoo internatsionaali enamlustamine“ I. Reeseni tõlkes.

(ultra — üli), mille vastu partei oma enamlustamise pärast võitleb, peab ühisus teda igapidi toetama ja kindlalt komin-terni seisukohast kinni pidama.“

„Aluspind igasugustele kõrvalekaldumistele on praegu soodsam kui varem“, ütlevad noorenamlased tagasihoidlikult ja lisavad selle juure pika resolutsiooni „parempoolsuse hädaohust“, kus muuseas öeldud, et ühingud püüavad tööriskuspunkti kanda haridusliku töö pääle. „See tee viib otsekohe sotsiaaldemokraatlikkude tööviiside juure.“ See on see enam- lise noorsooliikumise põhievangeelium: kultuurtöö, ha- ridustöö töötavas noorsoos toob endaga pa- rempoolsuse hädaohu. Kui noortööline on pime ja harimata, siis on ta revolutsiooniline mis kole, siis hõiskab ta kiidulaule bolševismile. Niipea kui ta aga organisatsioonides omandab vähegi teadmisi, vähegi haridust, siis läheb ta nee- tud sotsiaaldemokraadiks. Seepärast e n a m l a s t e m o r a a l: hoiatage noortööline kultuurallikaist eemal, mida pimedam, mida rumalam ta, seda parem! Et aga haritud ja teadlikud töölised tööliikumises tuhatkorda enam kaaluvad, kui pimedad rahva- hulgad, seda noorenamlased ei taha tunnistada. Mujal ilmas on see hoopis teisiti. Töölisorganisatsioonid püüavad sääl teha kõik mis vähegi võimalik, et aidata kaasa tööliste silmaringi laiendamisele ja arendamisele.

**Noortöölised, toetage oma ajakirja tellimiste vastuvõtmi-
sega ja üksiknumbrite levitamisega.**

Edasi kõneleb resolutsioon pahempoolsuse hädaohust, „mis ka väga kardetav“. „... — pessimism on lihtsalt lahkusu jää- nus, mis peitub revolutsioonilises sõnademul- linas „liikumise puhtusest“ jne. ning peab saama samasuguse otsustava hoobi, kui parempoolnegi paendlus.“

See on noorenamluse teine uusim evangeelium, sest tea- tavasti enamlased on ju alati need olnud, kes räägivad „Marxismi teooria puhtusest“, „liikumise puhtusest selle tõsise marxismi järele“ jne. Sotsialistid on ikka olnud need, kes on kaldunud kõrvale „puhtast marxismist“, keda nad seepärast nimetavad paendlasteks, kuid nüüd ütlevad ka „neitsilikud“ enamlased, et jutt „liikumise puhtusest“ on vaid revolutsiooni- line sõnademulin!

See on lühidalt üks osa sellest vaimlisest toidust, mida kom- munistlik noorsoo-internatsionaal käseb kanda töötavate noorte lauale. Hinnakem seda toitu asjalikult ja tehkem sellest oma järeldused.

Sotsialiseerimise küsimusest

Sotsialiseerimise mõiste, eesmärk ja metod.

Sotsialiseerimine on sotsialismi, sotsialistliku töölisliikumise eesmärk. Sotsialiseerimine tähendab oleva majanduskorra kõrvaldamist ja selle asemele uue paigutamist. Sotsialiseerimise mõte pole matemaatiliste, majandusteoreetiliste ja filosoofiliste uurimuste tulemus, ta on nende veendumus, kes tänapäeval kannatavad kapitalistliku majanduskorra tõttu. Sotsialiseerimise mõte polnud seepärast algul küllalt selge, nii mõistelt kui väljatöötuselt. Ka Karl Marx, kes tänapäeva sotsialismile andis teadusliku aluspõhja, käsitas pääasjalikult ainult sotsialiseerimise negatiivseid (eitavaid) külgi, s. t. kapitalistliku majanduse kõrvaldamist; kuna sotsialiseerimisele, kui vahendile uue majanduskorra saavutamiseks, andis ainult üldise mõiste. Ta võttis uue korra mõiste kokku sõnades: „Valmistamisvahendite muutmine ühiskonna omanduseks või nende ühiskonnastamine“, jättes seejuures aga puudutamata üksikasjad. See muidugi ei tähenda auku Marxi õpetuses, Marx jättis küsimuse vastamata teadlikult, kuna ta nägi uut korda arenevat sama paratamatult, kui vana kaduvat.

Üldine mõiste meid tänapäeval aga ei rahulda. Kuigi me tunnustame uue korra paratamatut tulekut, siiski peame olema teadlikud ka selles, et see arenemine vajab inimesi teenäitajaina, kes uue korra teostavad endi teo ja teadvusega. Kui me praegu küsime, miks Saksamaal päale 1918. a. revolutsiooni ei teostatud sotsialiseerimist, siis peame teadma, et kogu 1919. ja 1920. a. kestes istus küll koos sotsialiseerimise komisjon, kuid selle aeg kulus ainult vaielusiks: „Mis on sotsialiseerimine?“, ilma, et sellel oleks olnud mingisuguseid praktilisi tulemusi. Mida enam tunneme lähenevat sotsialismi, seda rohkem peame jõudma selgusele sotsialiseerimise üksikasjus.

1. Sotsialiseerimise mõiste.

Mis on sotsialiseerimine? Marx ütleb: valmistamisvahendite ühiskonnastamine. Kuid ka kapitalistlikus korras on valmistamisvahendite ühiskonnastamist. Siin aga tähendab see sõna, et valmistamisvahendite (Masinad, tooresained, ehitused) rohkus kasvab niivõrd, et üksikul inimesel pole küllalt varandust selle omandamiseks. Valmistamine sünnib ikka suuremas ulatuses; töökojast saab vabrik, vabrik suureneb,

tekkivad vabrikuseltsid, tööstuseltsid. Kuid valmistamise saaduste jaotamine sünnib sellasel juhtumisel ikka kapitalistlikult, s. t. valmistajad-töölised saavad p a l g a ja valmistamisvahendite omanikud- ettevõtjad k a s u. Vastolud mõlemi klassi vahel suurenevad alata; need vastolud kõrvaldatakse kapitalistliku jaotamise kõrvaldamisega, kuna valmistamisvahendite ühiskonnastamine jääb, koguni edasi arendatakse ja jõuab kõrguspunkti siis, kui valmistamine sünnib mitte üksi ühiskondlikus vormis, vaid ka ü h i s k o n n a h u v i d e k o h a s e l t — ja see viimane on sotsialiseerimine marxismi mõttes.

2. Sotsialiseerimise eesmärk.

Valmistamisvahendite võtmisega ühiskonna käsutusse kõrvaldatakse tööliklassi kurnamine, kõrvaldatakse varanduseta inimeste kurnamine varanduse omanikkude poolt.

Nagu sisetuleku jaotamine on sisu, mille ümber liiguvad kapitalistliku korra rahvamajanduslikud ja ühiskondlikud probleemid (küsimused), sama oluliseks jääb jaotamine ka sotsialistlikus korras. Valmistamissaaduste jaotamises ilmnevad selgemalt mõlemi majanduskorra vastolud; ühest jaotamisviisist üleminekuga teise teostubki sotsialiseerimine. Katsed, mille ülesandeks on antud teoreetilisi ja skemaatilisi (üldjoonelisi) sotsialiseerimise mõiste raame täita üksikasjadega, peavad lähtuma sellest sihtpunktist; vastused üksik-küsimustele peab antama silmas pidades pääküsimusi.

3. Sotsialiseerimise metod.

Kuidas areneb sotsialiseerimine? Sotsialiseerimine tähendab, et valmistamisvahendite ühiskonnastamine saavutab kõrguse, kus ta enam pole ühendatav kapitalistliku süsteemiga, ta ulatab üle omaaja ühiskonna raamide ja moodustab uue ühiskonna. Sotsialiseerimine on seega võimalik ainult siis, kui kapitalistlik ühiskond on jõudnud teatud küpsusjärku. Seda küpsusjärku eksimatult määrata pole võimalik, kuna mitmed arenemisjärgud esinevad korraga. Puht teoreetiliselt on siiski võimalik teatud vahepiire tõmmata. Seetõttu on võimalikud suured lahkuminekid arvamistes. Üks on vaidlematu: See küpsusjärg kõigil majandusaladel ei saabu korraga.

Mis sellest järeldada? Kui sotsialiseerimine on rippuv teatud majanduslikust küpsusjärgust, siis on kaks võimalust:

1) Oodata kuni kõik tööstusalad muutuvad ühteviisi „ülikapitalistlikkudeks“, või:

2) Vaatamata ühe või teise tööstusala küpsusele sotsialiseerida neid üksteise järele.

Valik kahe võimaluse vahel pole raske. Oodata, kuni kõik tööstusalad jõuavad ühesugusse küpsusjärku, tähendaks kapitalismi kunstlikult pikendada. läheb üle ainult viimane tee: osaline sotsialiseerimine täissotsialiseerimise asemel.

Osakaupa sotsialiseerimine tähendab: ühekorraline revolutsiooniline tegu asendada pikaajalise edasiminekuiga. Kuid see kokkulepe poolikusele tähendab tõelikus ainult järje- ja sihikindlust. Nimi „osaline sotsialiseerimine“ viib kergesti eksiteele. Siin ei mõelda mitte ühe osa tööstuse sotsialiseerimist, vaid ainult sotsialiseerimist alates ühest majandusalast. Osa- ja täissotsialiseerimise tulemus on üks sama: kogu majanduse sotsialiseerimine.

Osaline sotsialiseerimine aga põrkab uute raskuste vastu, milliseid täissotsialiseerimise pooldajad peavad ülepääsma- tuuks.

Esimene raskus on tasuküsimus. Täissotsialiseerimise korral see küsimus kunagi üles ei tõuseks, sest täissotsialiseerimine tähendab korraga eraomanduse ärakaotamist. Osasotsialiseerimise korral aga on tasuta võõrandamisel järgmised tagajärjed: juhuslikult sotsialiseerimiseks küpsete tööstusalade omanikkudelt võetakse nende omandus, kuna teistele omandus jääks puutumatuks. See oleks kahtlemata ülekohus, mis sotsialiseerimise mõttele ei tooks juure uusi sõpru. See oleks aga kõigepäält ka majanduslikult kahjulik, sest ükski kapitalist ei püüaks niisugusel juhtumisel oma tööstusettevõtet edasi arendada ja parandada, kuna ta teab, et tööstuse täiuslikkuse korral see sotsialiseeritaks. Siis poleks kapitalistidel enam muud püüdu, kui oma ettevõtet võimalikult rohkem välja kurnata, võimalikult enam kasu saada, s. t. ajada rõõvmajandust.

Järelikult tuleb leida osa sotsialiseerimise korral tasuviis, mis ei takistaks ettevõtete arengut ega koormaks ka üldsust- rahvast. Ühiskond ei või sotsialiseerimist osta, vaid kapitalistid peavad ise sotsialiseerimise kulud tasuma. See on võimalik, kui tõstetakse üldist varanduse- maksu ja sellest saadud summadega omandusest ilma jäänud kapitalistidele maksetakse tasu, mitte ostuhinna näol, vaid rendina. See rent on neile küll sissetulekuks, mille eest nad pole mingit vaeva näinud, kuid rendi tasumine kestaks ainult ühe inimpõlve. Seejuures võib rendi kõrgus oleneda ette- võtte hädusest, mis kihutaks kapitaliste oma tööstusi võimalikult kõrgele järjele tõstma.

Teine raskus on järgmine: On üldse võimalik osa majan- dust sotsialiseerida, kui teine osa jääb puht kapitalistlikuks?

Kas ei jää sotsialiseeritud ettevõtted võistluse korral kapitalistlikkudele alla?

See kartus kõrvaldatakse, kui sotsialiseerimist alatakse ühest teatud tööstusalast. Kui me vaatleme tööstusalasid, mis on kõige enam küpsed sotsialiseerimiseks, siis näeme, et need on kõigepäält tööstusalad tooresmaterjali saavutamiseks. Nii näiteks kuuluvad mäetööstusse: kivisüsi, pruunsüsi, metall-mullad, sool. Nende tooresmaterjali allikate sotsialiseerimine võtab töösturilt ära määratu võimu; need alad on küllalt võimsad selleks, et hinnamääramise, toodangu tõstmise või vähendamisega mõjutada tooresaineid vajavaid tööstusalasid. Kui ühiskond võib end pidada nende tööstusalade omanikuks, siis ta seda võimu võib ka kasutada ühiskonna huvides, s. t. sotsialiseeritud tööstusega mõjutada niipalju sotsialiseerimata tööstust, et see muutuks võõrandamisküpsaks. Sealäbi on võimalik ära hoida teatud ainete hinna kõrgenemist ja seega ka kriise, mis harilikult endiga toovad tööpuuduse, vaesenemise ja muud viletsused.

Meie mõistame järelikult osasotsialiseerimise all järgmist: sotsialiseerimine läheb edasi samm-sammult, alates kõigepäält tooresainete tööstusalade sotsialiseerimisega. Nende senised omanikud rahuldatakse rendiga, mis saavutatakse üldisest varandusemaksust, kuid ainult nende elu kestvuseni. Tooresainete tööstusalade võõrandamisega on võimalik mõjutada teisi tööstusalasid, nii, et need pea langeks ühiskonna omanduseks.

Nii on saksa sotsialistide vaade sotsialiseerimisele. Meie teame, et saksa sotsialistid on parempoolsemaid sotsialiste ilmas. Kõik sotsialistid ei vaata sotsialiseerimisele mitte selleselgelt. Nende arvamisi ja vaateid püüame tuua ja selgitada tulevikus.

Hommikukoit ilusaks päevaks saabub ainult võimu läbi. Võitleme ja püüame seepärast edasi, vaatamata sellele millal jõuame piirile, kust algab inimkonnale uus ja parem elu. Ja langeme me selles suures, inimkonna vabastavas võitluses, siis astuvad me järeltulijad asemele. Meie langeme teadmises, et oleme täitnud oma kohused inimesena ja veendumuses, et eesmärk saavutatakse, kuimoodi ka edule vaenulikud jõud ei seisa selle vastu.

A u g u s t B e b e l.

*

Tugev ja julge olla tähendab kõigepäält olla võimas ja valmis kanda vastutust vastuvoolu ujumiseks.

A . B a l a b a n o f f.

Pangu ÜENÜ oma kaardid lauale!

Kes meist ei tunneks Ülemaalist Noorsoo Ühendust! See organisatsioon, mis oma põhimõtete poolest on rajatud meie kodanluse seltskondliku elu lamedale vaimuvaesusele, ei vääri, et temast teha tõsine põhimõtteline kõnelemine. Kui me selle organisatsiooni telgitagustest siiski sõna võtame, siis ainult seepärast, et siinkohal veel kord kinni naclutada neid tõsiasju, milliseid ÜENÜ kõige oma närususe pääle vaatamata pole veel julenud avalikult omaks tunnista. Näiteks ÜENÜ 1926. a. aruanne, kus A. Meikop harksahaga püüab ajada „sügavamad küänd“, kõneleb hoopis vastupidist. Kuid aruanne on määratud laiematele hulkadele lugemiseks, sellest arusaadavalt hoitakse eemal tegelikud põhimõtted, need, milledest valjemini kõneldakse ainult „omameeste“ keskel ja millede järele tõeliselt talitatakse.

Arusaadavalt organisatsioonile, kes harjunud „ümburnurga poliitikaga“ ei meeldi noorsotsialistide julge ja sirgejooneline väljaastumine. Sirgjoonelikkus ÜENÜ-le on kui kuke kiremine vanakuradile! Muide, on ju lahtine küsimus, kas üldse võib koos nimetada ÜENÜ-d ja mingisuguseid „põhimõtteid“. See liikumine loigeb ühest teeaärest teise, kobab nagu kuu-tõbine ja leidnud mingi sõnakõlksu haarab selle järele kõige oma vaimuvaesusega. Tõenduseks laseme kõneleda ÜENÜ Vana-Kuuste osakonna protokoll:

„ÜENÜ on isamaaline organisatsioon ja taotleb samu sihtjooni, mis kaitseliit; osalt ongi kaitseliidu häälekandja ka ÜENÜ häälekandja — sotsialistid aga on kaitseliidu kohta eitaval seisukohal, nagu leiame Riigikogu kõnedes ja sotsialistide häälekandjas „Ühenduses“. ÜENÜ on § 1-a põhjal erapooletu poliitiliselt. Keskjuhatus soovitab, et meie s. o. Vana-Kuuste osakond, kui algaja kindlasti eemal loiaaks poliitikast. Meie osakonnas pääle viie liikme ei ole kedagi, kes oleks kuskil poliitilises rakukeses tegev. Juhatus kannatab veel teistega aga ülal nimetatud kahe liikmega (jutt on väljaheitmise kandidaatidest) on juhatusel võimata töötada ühes organisatsioonis nende ebakorrekse ülesastumise tõttu ja teiseks, et nimetatud liikmed teevad kahju meie osakonna kasvamisele. Pole usku inimestel, kus sarnased inimesed on liikmed, kes poliitiliselt kahtlane element. Kui nimetatud liikmed edasi osakonda jäävad on juhatus sunnitud lahkuma...“

Meie käesolevas asjus sõna võttes ei taha kaitsta seisukohta, et noorsotsialistidel peaks võimaldatama töötada ÜENÜ osakondades. Hoopis vastupidi, meie rõhutame veel kord, noorsotsialistid, noortöölised astuge välja ÜENÜ-st! Loobuge koostööst kodanliste noortega põhimõtetata, ümberkobavais organisatsioonides. Organiseerige noortöölise ühinguid, mis seisavad kindlal klassivõitluse alusel, hoolitsege, et need kasvaks tugevaks, julgelt ja energiliselt astuks välja oma liigete õiguste kaitseks, astuks võitluse kodanlise ilmakorraga, uue, parema, sotsialistliku ühiskonnakorra teostamiseks. Endast ülahtähendatud kahe noorsotsialisti vastu tõstetud „süüdistused“ Vana-Kuuste osakonna poolt nende väljaheitmiseks tõendavad, et need kaks noort pole oma ülesannete teostamise juures mitte m a g a n u d, vaid on tegutsenud kui see tarvilik noorsotsialistidele. ÜENÜ ärgu aga tolgendagu kõrvalisi teid, vaid õelgu välja, mis tõepoolest ta eesmärk ja millised ta ringikobamise teed!

Noorsotsialistide töömait

Protestid verise terrori vastu Leedus.

Leedust saabunud teated kõnelevad muuhulgas viie sotsiaaldemokraatliku noortöölise surma mõistmisest. Neid kahtlustati osavõtus vastuhakkamisest Leedu fashistlikule valitsusele. Sotsialistliku noorsoo-internatsionaali üleskutsel korraldavad sotsialistlikud noorsoo organisatsioonid kõigil mail Leedus toimuvate veretegude vastu protestiavaldusi. Eesti Noorsotsialistlik Liit saatis Leedu saatkonnale Tallinnas protestitelegrammi: „Protesteerime kõige valjemini Leedu valitsuse terrori, eriti viimasel ajal olnud noortööliste surma mõistmise vastu. Ühtlasi tervitame Leedu terroriseeritud tööliklassi, kes kord, rahvusvahelise tööliklassi toetusel, teeb lõpu võimuharajate valitsusele.“ Noorsotsialistlikele organisatsioonidele saatis Noorsotsialistlik Liit üleskute, korraldada fashismivastaseid protestikoosolekuid. Protestikoosoleku pidas juba Tallinna Noorsotsialistlik Ühing. Mujalt pole teateid.

Uus organisatsioon.

Hiljuti asutati noorsotsialistlik ühing Iigastesse Valgamaal. Noorsotsialistliku Liidu juhatus kinnitas asutamise.

Ühingute tegevusest.

Käesoleva aasta aprilli kuust pääle tegutseb Kambja, Vana-Kuuste ja Haaslava noorsotsialistlike ühingute vaheline komitee. Komitee esimeheks on: Ed. Kana, Kambjast; sekretär: A. Juur, Vana-Kuustest; laekahoidja: A. Musta, Haaslavast; abiesimees A. Palk, Haaslavast; abisekretär: A. Paap, Kambjast ja abilaekahoidja: E. Sulp, V.-Kuustest. Komiteel on oma kodukord. Komitee ülesandeks on nimetatud organisatsioonide tööd kohapääl ühtlustada ja leida teid ühinguute majandusliku külje kindlustamiseks. Tervitatav samm!

Härjanurme Noorsotsialistlik Ühing kavatseb välja anda oma käsikirjalise ajakirja.

Antsla Noorsotsialistlik Ühing teeb ettevalmistusi peo korraldamiseks. Peo kavasse tahetakse võtta mõni näidend töölisteatri repertuaarist, töölislaulukoori ettekanded ja deklamatsioonid.

Rakvere Noorsotsialistliku Ühingu juures tegutseb juba mõnda aega tugev spordiorganisatsioon.

Tallinna Noorsotsialistlik Ühing asutab õpiringi, kus võetakse läbi mitmesugused sotsialistlikud õpetused.

Liikmekaardid.

Noorsotsialistlik Liit lasi valmistada liikmekaarte noorsotsialistlike ühingute tarvis. Noorsotsialistlikud ühingud läkitagu tellimised aadressil: Tallinn, S. Brokusmägi 4, postkast 367.

Liikmekaardid on kokku pandud 25-e lehelistesse raamatutesse. Tellida raamatute kaupa. Raamatu hind 50 mk. tuleb ette ära saata, kas rahas, või postmarkides.

Tallinna Töölisteraater

vajab asjaarastajaid

näitlejaid

raatri näitetruppi

orkestrante

puhkpillide ja sümfoonia orkestrisse

lauljaid

segakoori. Eriti tenoreid ja altosid.

Asjast huvitatud registreerigu endid Tallinna Töölisteraatri büroos „Töölistera Kodus“, Väike Pärnu mnt. 31 II kord, üks kino „Kungla“ kõrval igapäev kella 6—7-ni öhtul.

Telefon 29-04.

Tallinna Töölisteraatri Ühingu juhatus.

Eesti Noorsotsialistliku Liidu häälekandja. Väljaandja ja vastutav toimetaja:
Reinhold Saving.

Toimetus ja talitus: Tallinn, S. Brokumägi 4, postkast 367.

Kirjastuse o.-ü. „Täht“ trükk, Tallinnas.